

**“DE GENTSE LANEN MOETEN IN NIETS ONDERDOEN
VOOR DIE VAN DE GROTERE STEDEN”
DEEL 1: 1827 - 1894**

Voor u verzameld uit 31 600 edities van de “Gazette van Gent”.

“J'aime flâner sur les grands boulevards. ‘Y a tant de choses à voir...’”, zong Yves Montand meer dan vijftig jaar geleden, maar hij had het over die van Parijs. Alhoewel ik letterlijk en figuurlijk een toontje lager kweel, nodig ik u in deze en volgende bijdrage toch uit samen met mij “den boulevard” te doen, in Gent uiteraard en louter vanuit historisch standpunt.

Wist u trouwens dat de ontwerpers van de eerste plannen van aanleg vooral het militair en sociaal nut er van nastreefden? Dat de kritische Gentenaars, vaak terecht, hardnekkig de onvolmaaktheden van bestrating, verlichting en veiligheid aan de kaak stelden?

Van de lyrische ontboezemingen als “trekpleisters voor wandelaars” en “oorden van rust en verpozing” is heden ten dage niet veel meer te merken. Het zijn alle verkeersaders geworden, “luchtdrukkokers” vol files, CO-bezoedeling en stress. Als zwakke weggebruiker de overkant bereiken is thans de belangrijkste optie. Alhoewel we moeten erkennen dat het “retro-gevoel” stilaan de bovenhand krijgt en er weer alles wordt aan gedaan om de natuur er een tweede kans te gunnen.

De aanleg van de hoofd- en secundaire lanen verliep in twee stadia. In deze aflevering gaat het vooral over de lanen van de kleine ring (Einde Were, Antonius Triestlaan, Martelaarslaan, Godshuizenlaan, Yzerlaan, Charles de Kerchovelaan - volop in de binnen- en buitenlandse belangstelling wegens de aankomst van de tweede etappe in de Ronde van Frankrijk! - , Citadellaan en Sint-Lievenslaan) en deze rond het Citadelpark (Hofbouwlaan, Emile Clauslaan, Koning Leopold II laan, Fortlaan en Parklaan).

* 1827: afbraak van de Heuvelpoort.

* 1829: ten behoeve van de citadel worden ringmuren opgetrokken van de Kortrijksepoort naar de Leie en van de Heuvelpoort tot aan de Schelde in de wijk Terplaten.

* 1830: aanleg van de “glacis”, de kunstmatige glooiing op het voorterrein van de citadel, die voor het eerst met artillerie en infanterie wordt bemand.

5 november 1839

Een groots ontwerp, dat tegelijk strekt tot de verfraaiing van de stad, het verbeteren van de waarde van sommige grondeigendommen en het algemeen en openbaar nut, staat eindelijk uitgevoerd te worden.

Een maatschappij van actionarissen is gevormd tot het aangaan van onteigeningen en het uitvoeren van werken om de wijken Akkergem en Sint-Anna, ver van elkander gelegen, langs de kortste weg in rechtstreekse gemeenschap te stellen.

Men zal beginnen met een effen weg aan te leggen van aan Akkergemkerk, langs het militair hospitaaltje en het Scheyergat, alwaar zich de katoendrukkerijen en de papiermolens bevinden. Van het zogenaamde oudmannetjeshuis aan de Bijlokevest zal men een deel kopen en afbreken. Aan *Den Boom* komt in de plaats van het veer een houten brug over de Leie.

Indien de genie het toelaat zal men vervolgens de Korteveerstraat verbreden langs de kant van de voormalige Leievest, waar thans de fabrikant en volksvertegenwoordiger Manilus een boomplanting heeft.

Om de Korteveerstraat met een brede ingang in de Kortrijksepoortstraat te brengen, zal men naast het bureel van de ontvangst der stedelijke rechten, de herberg De Karpel en een deel van de huisjes daarrond kopen, afbreken en effen leggen.

Met de daar rechtover gelegen herberg Den Appel, naast de Kortrijksepoort, zal men evenzo handelen, om de ingang langs de glacis van de citadel te verbreden.

Die weg zal worden gekasseid en rechtgetrokken tot aan de Dekstraat, door een stuk van de groentenhof en het in puin liggend gedeelte van de voetvolkkazerne.

Op het Sint-Pietersplein en in de Muinkbrugstraat zijn geen werken te verrichten. Aan het einde zal een draaiende houten brug over de Schelde worden gelegd tot op Terplaten. Vervolgens zal men zich met de kopers der *Muinkmeersen* moeten verstaan om daar dwars door een rechte baan aan te leggen, welke de ijzeren weg zal doorsnijden tot aan het *Vijfwindgat* en Sint-Anna.

Ziedaar een reeks werken van een wezenlijk nut, niet in het minst ook van militair belang, daar op die wijze een gemakkelijke gemeenschap wordt verwezenlijkt tussen het militair hospitaal, de voetvolkkazernen, de citadel, de ruiterskazerne van het Pesthuis en de Manège, tevens de kortste weg voor het vervoer van krijgsbehoeften, buskruit en zieke militairen.

De heer bouwmeester Van Huffel is gelast met het maken van de plans en het inzamelen van de actiën van 100 tot 1000 frank en meer, die op de onderneming kunnen worden genomen.

* 1841: aanbesteding voor de vergroting van het burgerlijk hospitaal van de Bijloke.

6 december 1846

In de stedelijke raad van Gent werd verslag uitgebracht over de aanvraag bij het gouvernement tot het weer bekomen van de gracht der oude vesting, gelegen tussen de Leie en de Kortrijksepoort, en het afstaan van het vestingshoofd en de glacis, die het behouden front van de citadel bedekt. De machtiging wordt verleend.

21 juli 1860

Bij Koninklijk Besluit van 18 juli zijn de octrooirechten afgeschaft en verliezen de stadspoorten hun voornaamste betekenis. Er wordt bijgevolg voorgesteld onmiddellijk over te gaan tot de afbraak er van. De aanhorige gebouwen kunnen in sommige gevallen behouden blijven om te dienen als vaste politiepостen en voor het bergen van de brandspuit.

Naar alle waarschijnlijkheid zal men maandag beginnen met de afbraak van de Kortrijksepoort. Daardoor verdwijnen op een beleefde wijze de twee Franse adelaars, die sedert de val van het keizerrijk 45 jaar geleden, een aanstotelijk zicht opleverden. *Bon voyage!*

* augustus 1860: de "lusttuin" nabij de citadel begint geliefd te worden bij de wandelaars.

30 november 1862

Het stedelijk bestuur beraamt aardewerken te laten verrichten in de *Bijlokemeersen*, om werk te verschaffen aan de arbeidsloze werklieden uit de katoennijverheid. Een boulevard zal worden aangelegd dwars door de weiden van de Bijloke, te beginnen aan de Nieuwe Wandeling, ter plaatse genaamd *Einde Were*, tot aan de Leie rechtover de Kortrijksepoort, waar een brug dient te worden gelegd.

Daar de *Bijlokemeersen* meer dan twee meter beneden de hoogte van de Nieuwe Wandeling liggen, zal men aarde mogen bezigen welke voortkomt van de verdiepingswerken aan de Brugsevaart.

De goederen van de aldaar gelegen godshuizen zullen door de nieuwe boulevard een dubbele waarde bekomen en de draaiende brug zal de gewenste gemeenschap doen ontstaan tussen de wijken Akkergem en Sint-Pieters.

4 december 1862

In de stedelijke raad betoogde de heer Albert Colson niet tegen de boulevard aan de Bijloke te zullen stemmen, omdat dit werk ondernomen wordt met het inzicht om aan de arbeiders zonder werk bezigheid en brood te verschaffen. Hij zal er ook niet voor stemmen, omdat hij voorziet welke ontzaglijke kosten de aanleg voor waterleiding, verlichting, enz. kan veroorzaken.

De heer Burggraave juichte het voorstel toe, alleen al onder het opzicht van de gezondmaking van die wijk.

De heer burgemeester de Kerchove deed opmerken dat de godshuizen aan de stad afstand doen van de gronden, na het belang te hebben ingezien van het doorsnijden van hun eigendommen door de boulevard.

De heer Callier legde uit waarom men de rechte lijn voor de boulevard neemt. Men heeft van aan de Leie, waar de brug moet gemaakt worden, tot aan het schietplein van de burgerwacht, de eigendommen van de godshuizen. Dan heeft men van Akkergermerk tot aan de Nieuwe Wandeling de eigendommen van de stad, tezamen dus de zeven tienden van de gehele lengte.

Indien desgevallend één der eigenaars van de drie overblijvende tienden onredelijk zou zijn in zijn eisen, zou men de nieuwe boulevard in gemeenschap stellen met de *Bijlokevest*.

Het werk zal 600 werklieden arbeid verschaffen, maar dan blijven er nog velen over die moeten geholpen worden. Dat is een taak voor het *Bureel van Weldadigheid*.

16 mei 1863

Ter gelegenheid van de aanvang der werken in de *Bijlokemeersen* heeft een kleine viering plaatsgehad. Bloemen en vlaggen waren er feestgewijze geschikt. Bij de aankomst van de heer de Maere, schepen van Openbare Werken, stegen overal vivats op. Eén van de werklieden is met een bloementuil in de hand vooruit gekomen en richtte enige woorden van dankzegging tot de schepen, die door luidruchtige toejuichingen werden begroet. Daarna werd de arbeid terstond hernomen.

28 november 1864

Een onderzoek van commodo en incommodo is tot 8 december ingesteld nopens de voorgenomen opening van een nieuwe straat tussen de voormalige Kortrijksepoort en de te maken brug over de Leie aan de boulevard van de Bijloke.

9 mei 1865

Nu het fraai weder elkeen tot de wandeling uitlokt, raden wij onze stadsgenoten aan hun stappen te wenden langs de Akkergem- en Bijlokevesten, waar alles als het ware een volledige herschepping heeft ondergaan.

De boulevard achter Akkergem is zo goed als voltrokken. De brede wandelbaan strekt zich uit van de Coupure tot aan de Leie achter de Bijloke, waar later een brug zal worden geworpen om de lijn voort te zetten langs de gewezen Kortrijkse- en Heuvelpoorten, en zich aldus te verbinden aan de wandeling van de Sint-Lievensvest.

Het ware te wensen dat er in dat opzicht spoedig een beslissing wordt genomen, want de slechting van de citadel en de herbouwing en verplaatsing van de zeer bouwvallige Muinkbrug, staan met die ontwerpen in nauw verband.

Tegen het beluik van Sint-Sebastiaan op de Bijlokevest is een square aangelegd die reeds het fraaiste uitzicht oplevert. Het zo noodzakelijke liefdadig werk van de nieuwe zaal in het burgerlijk hospitaal wordt met spoed voortgezet.

18 mei 1865

Men kent de werken welke tijdens de katoencrisis in de Bijlokemeersen werden aangevangen. Het schepencollege denkt dat het niet alleen voor de godshuizen, maar ook voor de stad noodzakelijk is dat aan deze werken de nodige vollediging wordt gegeven. Die zou bestaan uit het leggen van een rondwandeling of boulevard, het openen van binnenstraten, het inrichten van een *Engelse hof* en het leggen van een brug over de Leie.

De rondwandeling zou uitgaan van de brug in de nabijheid van het Koepoortje en de Leie in al haar kronkelingen volgen tot aan de *Zwanenhoek*. Daar zou zij op één of andere wijze de andere boulevard ter hoogte van het schietplein vervoegen.

De boulevard zou een lengte hebben van 1007 meter. De breedte van 25 meter zou een straat van 10 meter omvatten, een dreef van 10 meter met bomen beplant en een kantweg tegen de rivier van 5 meter.

Dit werk is noodzakelijk wegens de grote uitgebreidheid tussen de Leie en de huidige boulevard, die de bouwgronden welke op een zo grote afstand liggen, niet genoegzaam in waarde doen vermeerderen.

Opdat die weg alle nut zou opleveren waartoe hij geroepen is, moet men hem tegen de overstromingen van de Leie vrijwaren. Langs de binnenkant zou men huizen bouwen met de hof langs de straatkant. Dat geeft een lieflijk uitzicht, zoals men er zich kan van overtuigen in verscheidene steden van Duitsland en

Holland en zelfs op sommige boulevards in Brussel.

Een andere reden die men nog dient in acht te nemen is dat door de ligging zelf, de *Bijlokemeersen* niet bestemd schijnen te zijn om een fabriekswijk te worden. Verder zal de wijk verfraaid worden door een *Engelse hof*, die met de straten die hem omringen een oppervlakte zal hebben van 2 625 m².

In april 1864 heeft de heer Burggraave het voorstel gedaan om de *botanieke hof* van de Steendam naar de *Bijlokemeersen* over te brengen. De godshuizen zouden door die aanleg hun eigendommen merkkelijk in waarde zien vermeerderen, vermits daardoor kopers en bouwers zullen aangelokt worden en de centrale apotheek van het hospitaal zou een zekere winst vinden in de voortbrenging in het groot van geneeskundige kruiden. (**een schoolvoorbeeld van een lovenswaardig en verbluffend modern ogend project dat nimmer werd gerealiseerd...**).

18 augustus 1865

Gisteren heeft de aanbesteding plaatsgehad voor het vaste deel van de brug over de Leie, in de nabijheid van de voormalige Kortrijksepoort. De laagste uitslag was 68 312, 06 frank, ingediend door de heer ondernemer Poelemans.

26 april 1867

De draaibrug over de Leie die de wijken van de Kortrijksepoort en Akkergerm moet verenigen is voltooid en zal weldra door het publiek kunnen benut worden.

22 juni 1867

Binnen korte tijd zal in de omtrek van de Bijloke een gans nieuwe wijk oprijzen en onze stad zal daar een merkbare verfraaiing en vergroting ondergaan. De werken aan het nieuwe ziekenhuis zijn reeds ver gevorderd. Men is het eens om de heerlijke inrichting en de sierlijke bouwtrant van die grootse tempel van menslievendheid te roemen. Weldra zal er ook meer leven op de boulevard komen, waar de squares reeds een aangename wandelplaats aanbieden. Deze week heeft men omtrent de doelen van de burgerwacht de werken aan-gevat voor het bouwen van een paar huizen, terwijl men verzekert dat er nog een vijftal andere percelen voor hetzelfde gebruik zijn aangekocht.

Tegen 4 juli aanstaande kondigt de heer notaris van Zantvoorde de verkoping aan van een dertigtal percelen bouwgrond in dezelfde *Bijlokemeersen*. Dit alles voorspelt dat onze boulevards langs die kant mogelijks in korte tijd zul-

len volgebouwd zijn.

2 januari 1869

In de openbare zitting van de stedelijke raad vroeg de heer Dubois de voltooiing van de weg tussen de Kortrijksepoort en de brug naar de Bijlokevest. Hij betreurde dat er voor dit doel geen bijzondere som op het budget werd bepaald.

* 1 september: het nieuw burgerlijk hospitaal van de Bijloke wordt in gebruik genomen.

17 maart 1871

De aankoop van de citadel en al de gronden die er van afhangen heeft de stedelijke regering genoopt het vraagstuk te onderzoeken betreffende het aanleggen van een nieuwe wijk. Onder algemeen opzicht kan het op twee manieren opgelost worden, volgens men beslist zonder uitzondering al de gebouwen van de citadel af te breken of degene te behouden welke thans benut worden voor het huisvesten van soldaten en andere diensten van het garnizoen. Twee ontwerpen zijn aldus opgemaakt.

Het eerste omvat het afbreken van al de gebouwen. De Sint-Lievensboulevard zou bij middel van een vaste brug over de Schelde worden verlengd tot aan de steenweg die bij de Heuvelpoort uitkomt, waar zich een grote openbare plaats zou bevinden, met beplante squares versierd.

Van die plaats zouden drie boulevards uitgaan, waarvan de eerste in rechte lijn de verlenging zou zijn van de Bijlokeboulevard (** de latere Charles de Kerhovelaan*). De tweede zou insgelijks in rechte lijn de verlenging zijn van de Sint-Lievensboulevard tot aan de Kortrijksesteenweg (** de latere Hofbouw-, Emiel Claus- en Parklanen*) en de derde zou die steenweg gaan vervoegen bij de voorbijgang van de ijzeren weg naar Oostende, op de plaats waar de steenweg een nogal hoekige elleboog aanbiedt (** de latere Leopoldlaan*).

De gronden tussen die drie grote lijnen begrepen zouden vervolgens doorsneden worden door verschillende zijstraten, die samenlopen naar een algemeen middelpunt met ronde, beplante square, nagenoeg gelegen bij de tweede boulevard.

De gronden links langsheen de derde boulevard, ongeveer 8 ha groot, zouden afgezonderd blijven voor het aanleggen van een openbare tuin of park. Het rechte trekken van de Kortrijksesteenweg op de plaats waar hij een elleboog

vormt, zou insgelijks ruimte laten voor de aanleg van een beplante square. Het tweede ontwerp behoudt op weinig na de grote lijnen van het eerste, alleen het midden wordt vervangen door de gebouwen van de kazerne, omringd door een ronde singel, waar de verschillende zijstraten op uitlopen welke de gronden tussen de eerste en de derde boulevard verdelen.

25 januari 1872

Er is sprake van, de schijfschietingen van de burgerwacht op de boulevard van de Bijloke te behouden, met bijvoeging van 17 andere schijven voor grotere afstanden. Velen vinden het geen gelukkig denkbeeld.

Het nieuw gesticht van de weeskinderen dat nu volop in aanbouw is, ligt er dichtbij. Het zenuwprikkelend geknal van de geweerschoten zou een stoornis voor hun onderwijs zijn en daarbij zal het niet lang meer aanlopen of de boulevard zal vol woningen staan, waarvan de inwoners het geweervuur ook zeer onaangenaam zullen vinden.

15 mei 1872

Men heeft een paar weken geleden een planken brug over de Leie gelegd naast degene aan de vroedkundige school, om bij middel van een Amerikaanse spoorweg de aarde, nodig voor de kogelschermen der nieuwe schijven van de schieting, van het citadelbolwerk nr 2 naar de Bijlokemeersen te vervoeren.

Gisteren is die vliegende brug ingestort onder het gewicht van vijf geladen wagons. Had men niet op tijd de te zware last kunnen wegtrekken, dan zou men erge ongelukken te betreuren hebben gehad.

* 15 juli 1873: de weesjongens betrekken hun nieuw gesticht aan wat heden de benaming Martelaarslaan draagt.

28 september 1873

De Bijlokevest is het merkwaardigste deel van de stad. Zij wordt de geliefkoosde wandeling van de Gentenaars en als er een wandelaar in de stad komt moet hij langs daar gaan om het belangrijkste te zien wat Gent bezit, namelijk zijn gestichten van weldadigheid.

Daar verheffen zich inderdaad op weinige afstand van elkander gelegen, het prachtige burgerlijk hospitaal, de ruime vroedkundige school, het wel ingericht oudemannenhuis en het heerlijk gesticht van de weesjongens. Wij zien er dat Gent voor zijn werklieden weet te zorgen als zij beproefd worden.

De stad heeft niets gespaard om de werkman toevluchtsoorden in alle nood te verschaffen. Zij zal nu ook niet kniezen om de verlichting en de wegen van de wijk waar zij gelegen zijn, zo goed mogelijk te maken.

Het wezengesticht ligt in een volkomen duisternis. Aan geheel dit uitgestrekt gebouw is geen enkele lantaarn te zien, terwijl vier er niet te veel zouden zijn. Wij hopen dat men de vorst en de sneeuw niet zal laten komen, alvorens het gebouw behoorlijk langs buiten te verlichten.

Verscheidene inwoners van de Bijlokeboulevard vragen de uitvoering van kas-seiwerken tot aan het rond punt.

7 oktober 1874

Het schepencollege heeft een tweede plan gemaakt met betrekking tot de geschiktmaking van de gronden en gebouwen der citadel. Men komt terug op het ontwerp dat destijds in grondbeginsel de goedkeuring van de raad heeft bekomen. De oplossing zal zijn, zoveel mogelijk de bestaande hoogten van de glacis aan te nemen en daarenboven alles dusdanig te schikken, dat het de latere verwezenlijking van een volledige wijk zou toelaten op de gronden van de Kattenberg en de citadel.

Dergelijke studies werden gedaan door de heer ingenieur Hofman. De Bijlokeboulevard zou in rechte lijn verlengd worden tot aan de steenweg van de Heuvelpoort, waar hij de verlenging van de Sint-Lievensboulevard zou ontmoeten. Van dit punt zou een andere boulevard naar de Kortrijksesteenweg lopen tot aan de doortocht van de spoorweg.

Op het plan komt een grond van 1 ha 30 a voor die voorbehouden is aan de bouw van een nieuwe normaalschool.

11 juni 1875

Tussen de Heuvelpoort en de Kortrijksepoort is de boulevard van de citadel in aanleg, welke in rechte lijn de verlenging zal vormen van de Bijlokeboulevard (** de naam van dit gedeelte zou later worden gewijzigd in Charles de Kerchovelaan*).

18 juni 1875

Men richt aan de Kortrijksepoort een wachthuisje op voor de paardentram. Het wordt juist te midden gesteld van de boulevard van de citadel die men op dit ogenblik aan het aanleggen is en breekt geheel en al het zicht dat men kon hebben van de Bijlokeboulevard op degene van de citadel.

De gekozen plek is dus zeer ongelukkig. Het kon veel beter aan de zijkant worden gezet. Wellicht is het nog niet te laat om het te verplaatsen.

13 augustus 1875

Gisteren is rond 7 uur in de morgen een onweder over de stad uitgebarsten. Het was wederom de omgeving van de Kortrijksepoort die er het slechtst bij gevaren is en het zal bij elke grote regenvlaag hetzelfde zijn, als men geen maatregelen neemt om het water van aan het einde van de Kortrijksestraat omtrent *Den Karpel* gemakkelijk te verspelen.

Sedert de werken aan de boulevard van de citadel komt het water dat vroeger langs de glacis wegspoelde, nu de Kortrijksestraat afgestroomd, tegelijk met het water dat van buiten de gewezen poort aan de herberg *De Stad Gent* afvloeit.

15 december 1875

Binnenkort zal de eerste verkoping plaatsgrijpen van gronden van de citadel, zodat de kopers met de aanstaande lente kunnen beginnen bouwen. In het lastenkohier lezen we dat de eigenaars binnen de twee jaar na de goedkeuring de bouwwerken dienen te voltrekken.

Het getal percelen dat tussen de citadel en de Kortrijksesteenweg te koop gesteld wordt beloopt tot 16 en de loten verschillen van 87 tot 616 m².

16 november 1876

Het schepencollege heeft besloten aan de nieuwe straat op de grond van de citadel, gelijklopend met de Kortrijksesteenweg, de naam *Leopoldboulevard* te geven.

17 september 1877

Herhaalde malen werd er reeds op aangedrongen om één der twee namen van Bijlokeboulevard en Bijlokevest te veranderen, omdat er dikwijls verwarring ontstond.

Het schepencollege heeft eindelijk recht trachten te doen en besloten dat het gedeelte van de boulevard, gelegen tussen deze van Akkergem en de brug over de Leie bij de Kortrijksesteenweg, voortaan de naam *Godshuizenboulevard* zal dragen, in het Frans *Boulevard des Hospices*.

18 december 1877

De weg van *De Karpel* tot aan de brug van de Godshuizenboulevard levert veel gevaren op. Tussen die twee uiteinden bevindt zich geen enkele lantaarn, hetgeen tot gevolg heeft dat men daar 's avonds niet ziet waar men loopt en niet weinig diep in de modder zakt. Er is daar veel kans de benen te breken of zich erg te bezeeren.

Langs de kant van *De Karpel* heeft men toegelaten er boomstammen te leggen. Een paar van deze liggen bijna tot aan de boord van de weg. Onlangs viel daar nog een oude vrouw over. Men zou de eigenaar van die bomen kunnen verplichten ze zodanig te leggen, dat de voorbijgangers er niet kunnen over vallen.

30 december 1877

Er worden nieuwe straten gemaakt en die laat men in de meest volslagen duisternis. Gaat eens buiten de Kortrijksepoort zien! Maar waartoe dienen al onze klachten? Volstrekt tot niets! Er wordt geen rekenschap mee gehouden. Bij het laatste onderzoek van de stedelijke begroting hebben verscheidene leden gesproken over de slechte verlichting van sommige straten. Geen enkele heeft echter gewag gemaakt van de gevaarlijke weg aan de Godshuizenboulevard en de toestanden buiten de Kortrijksepoort!

5 februari 1878

Iedereen kent de schone weg van *De Karpel* naar de brug van de Godshuizenboulevard. Die prachtige weg behoort tot de heerlijke boulevards van Gent. Men weet in welke uitmuntende toestand hij verkeert. Welnu, men heeft hem nog een beetje verbeterd en verfraaid, door er deze dagen twee mesthopen neer te leggen!

28 mei 1878

De bewoners van de Leopoldboulevard hebben zich reeds verscheidene malen tot het stadsbestuur gewend, teneinde op die weg lantaarns te bekomen. Die lange weg blijft nog altijd zonder verlichting.

Een nieuw verzoekschrift is onder de inwoners in omloop om de vraag te herinneren, die zeer billijk is. Vermits zij gelijk de andere burgers de lasten betalen, hebben zij recht op dezelfde voordelen.

In afwachting dat daar het gas wordt gelegd zouden er petroleumlantaarns

moeten komen. Eén der eerste dingen waarvoor men in nieuwe straten of wegen moet zorgen, zou de verlichting moeten zijn.

22 december 1879

Er bestaat een nieuw ontwerp van lening van 12 miljoen frank, uit te schrijven door de stad, voor het uitvoeren van werken van openbaar nut. Daartoe behoort onder andere de voltrekking van de verschillende boulevards.

Die van Sint-Lievens zal aan Terplaten bij middel van een brug over de Opperschelde in gemeenschap worden gebracht met de nieuwe wijk van de citadel.

27 mei 1880

De commissie van Openbare Werken heeft aan het schepencollege de nodige fondsen ter beschikking gesteld voor het maken van een brug over de Schelde aan Terplaten. De tussenkomst van het gouvernement werd gevraagd en men hoopt een toelage te verkrijgen.

5 mei 1881

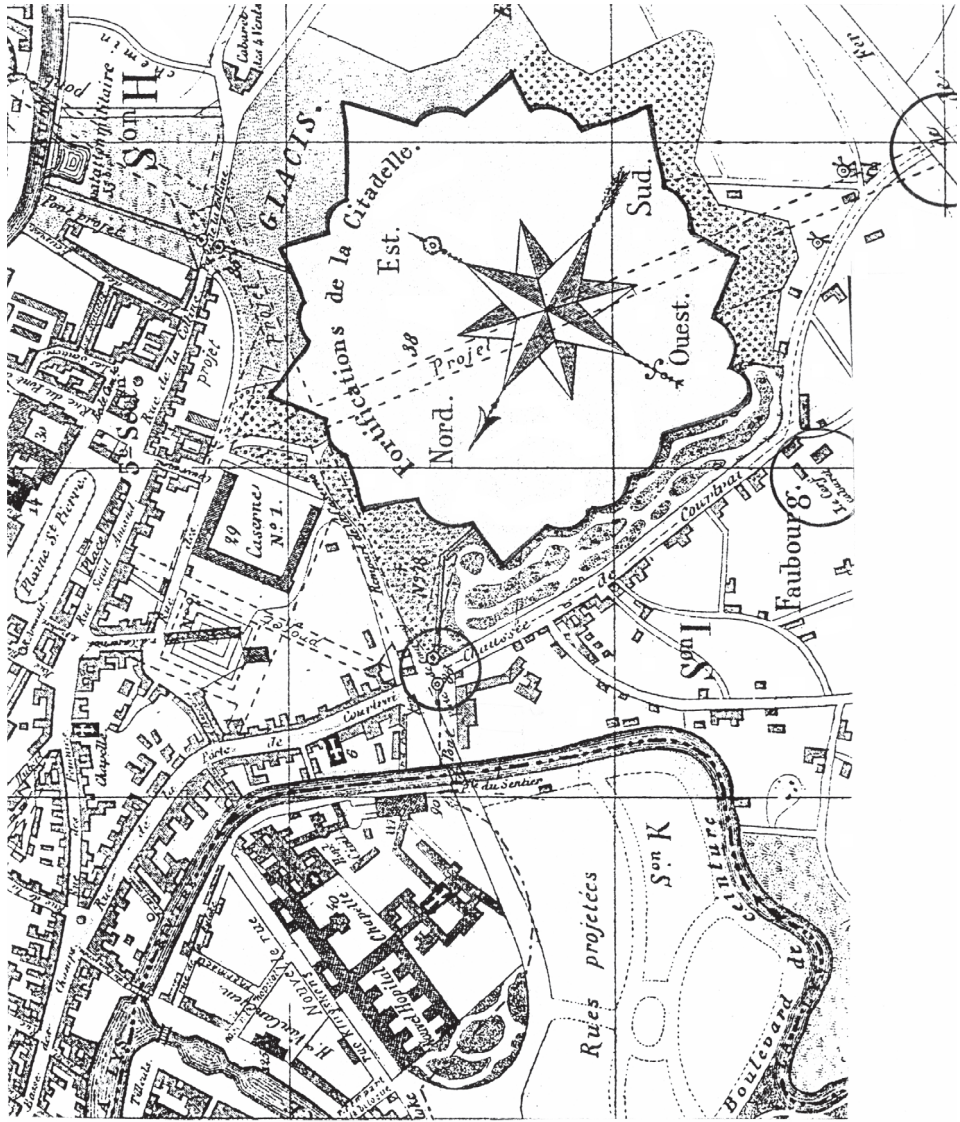
Men is thans ijverig aan het werk voor het voltooien van de brug over de Schelde aan Terplaten, die de boulevard van de Sint-Lievenspoort in gemeenschap moet brengen met het voorgeborchte van de Heuvelpoort.

30 augustus 1881

Het is hoogstnodig dat een zeker getal lantaarns wordt geplaatst langs de boulevard Leopold. Het is er 's avonds volslagen donker. Tijdens de feesten moet daar een vuurwerk worden afgeschoten. Indien men voor geen behoorlijke verlichting zorgt, mag men er zich aan ongelukken verwachten.

30 september 1881

Men begint te zorgen voor de verbetering van de gasverlichting in de wijk van de Kortrijksepoort. Er werd reeds een lantaarn geplaatst op de Citadelpoulevard. Laat ons hopen dat eerlang ook de Leopoldboulevard zijn beurt zal krijgen.

Op het plan uit 1872 staan de boulevards naar de Bijloke enerzijds en naar de spoorweg aan de Kortrijksesteenweg anderzijds als projecten aangeduid.

9 november 1881

Sedert een tiental dagen stelt men in de nieuwe wijk van de citadel de tegenwoordigheid vast van een bende kwaaddoeners, die gedurende de nacht in de woningen trachten te dringen. Wij kennen een huis op de Leopoldboulevard dat in de tijd van minder dan een week tweemaal door die heren werd bezocht. De eerste maal hebben zij een deur opengebroken van een huis in aanbouw, zijn de muur overgeklommen die het huis afzondert van de bedoelde woning en hebben er de hand gelegd op alles wat zij vonden. De tweede maal hebben zij getracht het slot te breken van de deur die op de boulevard uitkomt en de koperen plaat gestolen waarop de naam van de bewoner staat.

Het politiebureau van die wijk is geheel en al ontoereikend en ondanks al haar goede wil is het onmogelijk overal een doelmatige waakzaamheid uit te oefenen.

De verlichting laat veel te wensen over. Op de Leopoldboulevard staat geen enkele lantaarn langs de kant van de huizen. Hier en daar ontmoet men een petroleumlamp. Men begrijpt dat de schelmen in zulke omstandigheden schoon spel hebben. Het is te hopen dat er krachtdadige maatregelen worden genomen om ze zonder talmen in de onmogelijkheid te stellen hun stielte uit te oefenen.

17 november 1881

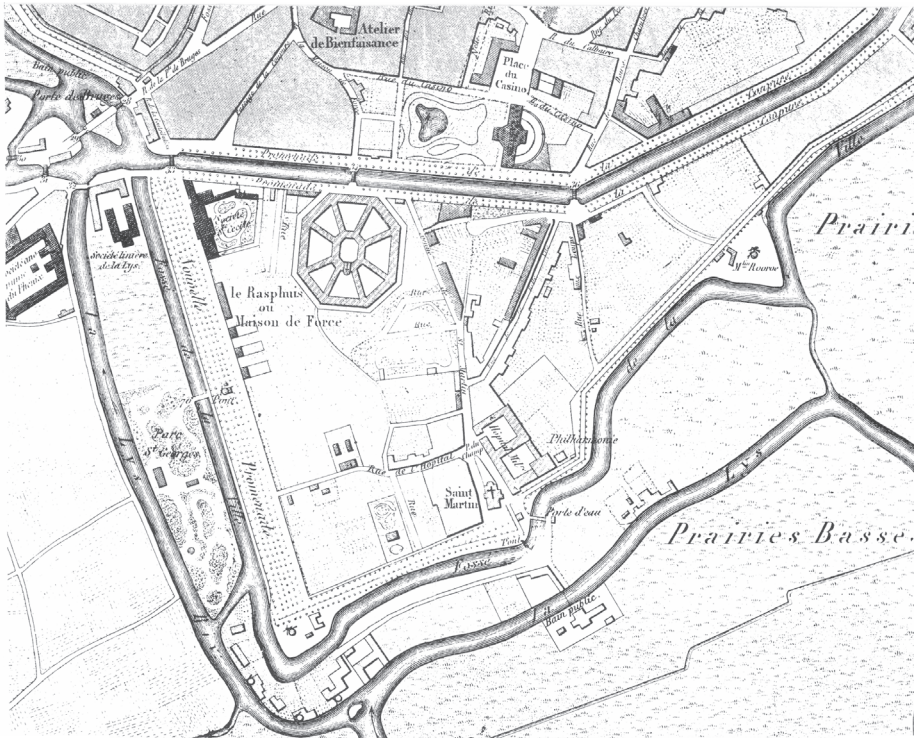
De schelmen die buiten de Kortrijksepoort gestolen hebben zijn een zevental Duitsers. De bende heeft valse paspoorten en is zeer stout in haar handelswijze. Enkele vielen in de handen van de heer commissaris Cluys, bij wie boeven over het algemeen niet op hun gemak zitten en de anderen zullen ook wel in de klem komen.

Gaslantaarns hebben op de Leopoldboulevard de petroleumlampen vervangen. Ze staan wel in het midden van de baan en ver van elkander. Op het plankier voor de huizen moeten er ook komen, zoals overigens op de Citadelboulevard. Men mag niet vergeten dat juist de Leopoldboulevard de onveiligste buurt is.

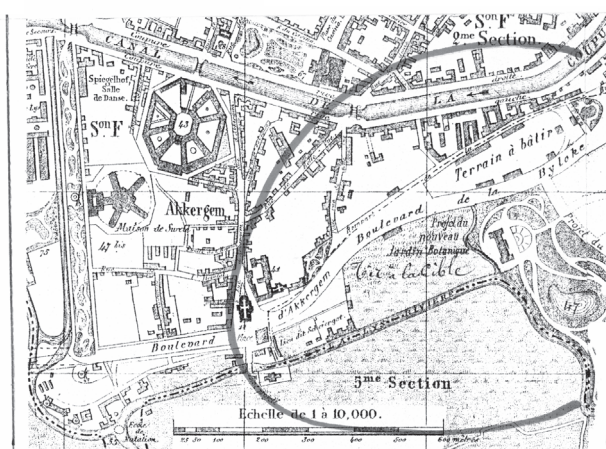
* 5 december: opening van het eerste Sint-Pietersstation ter hoogte van de huidige Parkplaats.

22 februari 1882

De verlichting laat in onze stad op vele plaatsen nog veel te wensen over en

Vergelijking tussen de stadsplans van 1851 (boven) en 1872 (onder) voor wat betreft de wijken ten zuiden van de Coupure. Bemerkt de geplande boulevards op de plaats van de stadsgracht en de aanleg van de stedelijke schietbaan, waar eerst de kruidtuin was voorzien.

het zijn vooral de uitkanten die er het slechtst aan toe zijn.

Men heeft op Terplaten een nieuwe brug gemaakt en een boulevard aangelegd van de Heuvelpoort tot aan de doorgang van de spoorweg aan de Sint-Lievenspoort. Welnu, van het ene uiteinde van die lange weg tot het andere bevinden zich slechts drie lantaarns. Deze aan de brug brandt nog niet.

Twintig lantaarns langs die weg zou niet te veel zijn. Hoe gevaarlijker een weg is, hoe beter hij moet verlicht worden. Het zou ons niet verwonderen indien men de ene of andere dag verneemt, dat aan de brug iemand in het water is gelopen of een erge val heeft gedaan.

Als de gasbuizen langs daar nog niet gelegd zijn, moet men er voorlopig maar petroleumlampen stellen. Het licht is te goedkoop om er zo karig mee te zijn!

* 10 juni: op de Kattenberg wordt de eerste watertoren in gebruik gesteld.

9 juli 1882

Maandag 10 juli heeft de proefneming plaats op de nieuwe brug over de Opperschelde aan Terplaten. Om 8 uur zal de voerman Karel Vanderhaeghen, woonachtig aan de Reep, er met zijn wagen en het reglementaire gewicht over rijden.

* 30 oktober: in de Ledeganckstraat worden de leergangen aan de normaalschool gestart.

1 november 1882

De inwoners van de Citadelboulevard klagen over de slechte staat waarin men de weg aldaar laat verkeren. Het gedeelte van de nieuwe brug aan Terplaten tot de normaalschool is totaal verwaarloosd en bijna niet begaanbaar. Wij hopen dat het voldoende zal zijn de aandacht van de overheid daarop gevestigd te hebben, om verbetering in die toestand te zien brengen.

9 maart 1884

Een onderzoek is geopend aangaande het aflijningsplan van de buurtweg nr 72, die de verlenging uitmaakt van de boulevard der normaalschool tot aan de Kortrijksesteenweg.

30 juni 1884

Iedere dag ziet men in het voorgeborchte van de Kortrijksepoort de geliefkoosde wandelplaats verfraaien. Men zal er de lieve bloemperken kunnen bewonderen welke op de Citadelboulevard zijn aangelegd door de heren hovingbouwers Pynaert, Van Geert en Declerc.

29 augustus 1887

Eerlang zal men beginnen aan de werken voor een boulevard van de nieuwe straat die sedert korte tijd geopend is tussen de Coupure en de Bijlokevest (* *de huidige Bijlokestraat*) tot aan het park van de citadel. De boulevard zou lopen langs de Bijlokehof en het weesjongensgesticht, over de Leie stroomafwaarts van het *Pavillon de la Lys*, de gronden doorsnijden tussen de Kortrijksepoort en *Het Patijntje* en eindigen aan de Leopoldboulevard, in het voorgebochte van de Kortrijksepoort (**oudste vermelding over de aanleg van de Albertlaan, oorspronkelijk de verzamelnaam voor de huidige Groot-Brittannië-, Albert- en Astridlanen*).

4 juni 1888

Er werd door lezers van de *Journal de Gand* aan het schepencollege een verzoekschrift gericht om een park te bekomen in het midden van de Citadelboulevard tussen de Kortrijksesteenweg en de brug over de Leie aan de Bijloke.

Onze raadsheren hebben zich reeds bezig gehouden met aan dit gedeelte een bestemming te geven en een ontwerp opgemaakt dat een grote kans heeft om binnen een niet ver verwijderd tijdperk verwezenlijkt te worden. Het bestaat in het maken van een waterval. Men zou van de natuurlijke helling gebruik maken en het nodige water rechtstreeks uit de Schelde putten. Op de Kattenberg, het hoogste punt van de stad, zou daartoe een nieuw waterkasteel worden gebouwd.

3 oktober 1888

De kwaaddoenerij teistert wederom één der schoonste wijken van onze stad. Gisteravond rond 7 uur hebben baldadige kerels over een lengte van 20 meter op de Citadelboulevard de afsluiting afgerukt die de stadgrond omgeeft. De brigadier-opzichter van de wijk der citadel heeft een onderzoek ingesteld, dat reeds één van de plichtigen heeft doen ontdekken.

29 april 1890

In het park van de citadel heeft men langs de kant van de *Belvédère* (* *huidige Hofbouw-, Emiel Claus- en Parklanen*) houten palen geplaatst die de richting aanduiden van de nieuwe boulevard welke van de normaalschool naar Gent-Sint-Pieters zal lopen.

24 december 1890

De straten en lanen van de Kortrijksepoort zijn met prachtige woningen en lusthuizen bezoomd en bieden door hun heuvelachtige ligging een heerlijk uitzicht aan.

Wat deze wijk vooral aan belangrijkheid en verfraaiing zal doen toenemen, is de herbouwing en vergroting der thans bestaande spoorwegstatie van Sint-Pieters-Buiten, voor de omgeving en een belangrijk gedeelte van de stad van groot nut en gemak.

De statie zal door haar aangename ligging één der schoonste zichten van de stad uitmaken, beheerst door een fraai voorplein en twee allermooiste toegangen: de Kortrijksesteenweg met zijn aanmerkelijke verbreding en de nieuw aan te leggen boulevard welke in rechte lijn naar het stadspark zal leiden (*de Parklaan).

Kortom, het uitzicht van de stad zal hier in pracht niet moeten onder doen voor dit van de grotere steden en hen zelfs in vele opzichten overtreffen.

17 maart 1892

Reeds eerder hebben we gemeld dat er langs de zijkant van het weesjongensgesticht een nieuwe boulevard gaat komen welke leiden zal van de Godshuizenlaan naar het park.

Op de streep grond die beschikbaar blijft tussen deze boulevard en het weesgesticht, gaat een koersplein voor velocipèderijders komen. Men zal er een tribune opbouwen waarop 300 mensen kunnen geplaatst worden. Daaronder zullen er kamertjes zijn waar de rijders zich kunnen aankleden en tegelijkertijd zullen dienen tot stalling van hun wielpaarden.

* 18 juli: inhuldiging van de *Gentse velodroom in de Bijlokemeersen*.

5 oktober 1892

De *Chronique des Travaux Publics* zegt dat het gereed leggen van de boule-

vard tussen het park van de citadel en de statie Gent-Sint-Pieters beëindigd is en de stad het plan heeft vastgesteld voor het verhogen van de gronden aan één kant van die boulevard. Daar bevinden zich schone percelen die uitstekend geschikt zijn voor het bouwen van villa's omringd door hovingen, zoals men in Holland ontmoet.

29 januari 1893

Een onderzoek van commodo en incommodo is tot 13 februari geopend aangaande het aflijningsplan van de boulevard van het fort langs zij de citadel en de hoeken van de boulevard met deze van het park en de Kortrijksesteenweg.

28 maart 1893

De stedelijke raad heeft besloten nieuwe namen te geven aan nieuwe plaatsen: Parkplaats aan de standplaats voor de statie Gent-Sint-Pieters en *Parklaan* aan de boulevard die deze plaats aan het park verbindt. De boulevard tussen de Park- en Leopoldlanen zal men de *Fortlaan* noemen.

14 oktober 1894

De nieuwe brug tussen de beide grote vijvers van het park is voltooid en wordt zondag voor het verkeer geopend. Het kunstwerk werd geheel en al uit ijzer en cement vervaardigd door het huis F. en J. Picha, is 8 meter lang en 15 meter breed en dient tot doorgang voor rijtuigen en voetgangers.

Erik De Keukeleire

Fragmenten uit “Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein - deel 1 (1819-1901)”, 298 pagina's, “De Gentse citadel en het Citadelpark, deel 1 (1819-1907)”, 340 pagina's en “Station Gent-Sint-Pieters (1832-1940)”, 344 pagina's, 2004, uitgaven in eigen beheer.